

U ovom slučaju nesporno je da prijevoznicu br.4581 nije tuženik potpisao. Stoga tužitelj ovom ispravom ne može dokazati istinitost tamo navedenih podataka u pogledu utrošenog radnog vremena za prijevoz učinjen za tuženika 27.V 1961. Međutim tužitelj ovu okolnost ne dokazuje niti putnim nalogom broj 12269, na koji se ponovo u žalbi poziva, u prvom redu zato što taj nalog služi transportnom poduzeću u internom poslovanju da prati rad svojih vozača i njihovog kretanja, i nije odredjen kao dokaz za izvršeni prijevoz prema trećim osobama, dok za odnos tužiteljev - kao za izvršitelja prijevoza prema korisnicima prijevoza - služi, kako je već rečeno, prijevoznica, uredno ispunjena i potpisana od korisnika. Da je tako i u tužiteljevu poduzeću, proizlazi i iz predmetnog putnog naloga, koji spisu prileži, jer usprkos cijelom nizu tamo navedenih korisnika, primaoca robe, ni jedan nije taj putni nalog potpisao, osim tuženikovog skladištara. To znači da sam tužitelj u svom poslovanju na dokaz izvršenih prijevoza, i s tim u vezi obračunavanja tih prevoza, daje korisnicima na potpis prijevoznice, a ne putne naloge. Osim toga sud u ovom slučaju prihvaća stajalište prvostepenog suda, da se zbog nejasnoće upisanih podataka u navedenom putnom nalogu, ne može sa sigurnošću razabrati da li je navedeni tuženikov službenik svojim potpisom potvrdio, osim primitka robe, i navedene podatke o trajanju radnog vremena, ili su ti podaci bili stavljeni tek naknadno.

Prvostepeni sud je u ovom pogledu naveo i razloge zbog kojih je poklonio vjeru iskazima svjedoka saslušanih za okolnost, kad je tužiteljev kamion otišao od tuženika, i zašto je tuženikov službenik potpisao putni nalog. Ovo obrazloženje usvaja u cijelosti i sud.

Potrebno je primijetiti da okolnosti koje u tom pogledu tužitelj iznosi u žalbi uglavnom su već iznijete i u prvostepenom postupku, i da tuženik u stvari njima želi da dovede u sumnju slobodno uvjerenje prvostepenog suda u pogledu ocjene iskaza ovih svjedoka, što u žalbenom postupku nije dopušteno.

L.H.

VIŠI PRIVREDNI SUD NR CRNE GORE

Drugostepeno rješenje od 31.XII 1962.

Privredni sudovi nisu nadležni za rješavanje sporova o zahtjevu za upis promjene organa upravljanja - Nadležni su pomorsko upravni organi

Stranke su sklopile ugovor o kupoprodaji broda m/b "Karmen". Brod je faktički predat kupcu, a prodavalac je isplatio kupoprodajnu cijenu. Ugovor ne sadrži klauzulu intabulendi, već samo obavezu kupčevu da će snositi troškove koji se odnose na prijenos vlasništva, poreza i ostalih taksa. Nakon toga uslijedila je integracija, odnosno pripajanje preduzeća. Kako prednik prodavaoca nije zatražio prijenos prava vlasništva, odnosno korišćenja u

Upisniku brodova Trgovačke mornarice FNRJ, to je tužilac, smatrajući da ima pravnog interesa, ustao tužbom kod Okružnog privrednog suda sa tužbenim zahtjevom da se tuženik obveže da izvrši preuknjižbu kod Uprave južnog Jadrana u Kotoru m/b "Karmen" sa imena tužioca na svoje ime, a podredno da se tužilac ovlasti da bez daljeg sudjelovanja tuženika i na njegov trošak može sprovesti preuknjižbu pomenutog broda sa imena tužioca na ime tuženika.

Prvostepeni sud je odbacio tužbu uvaživši prigovor tuženika o nenadležnosti sudova u ovoj stvari. Prvostepeni sud je naime našao da Naredbom o određivanju organa za vođenje Upisnika brodova Trgovačke mornarice FNRJ duge i velike obalne plovidbe upisnike brodova vode nadležne uprave pomorskih oblasti; postupak za upis brodova u pomenute upisnike kao i za upis promjene upisanih podataka, među kojima i upis promjene svojine na brodu, predviđen je Uredbom o upisu brodova i čamaca FNRJ i Pravilnikom za izvršenje Uredbe o upisu pomorskih brodova i čamaca FNRJ, te da je prema navedenim propisima tužilac svoj zahtjev iz tužbe trebao postaviti kod nadležne Uprave pomorske oblasti i u postupku pred tom Upravom svoje pravo ostvarivati, a ne kod sudova, jer da u ovom slučaju postoji apsolutna nenadležnost sudova. Protiv toga rješenja tužilac je uložio žalbu. Kao ožalbene razloge naveo je povredu čl.51 i 455 ZPP, naime da se u konkretnom slučaju radi o sporu o stvarnim pravima na brodu, i da je spor nastao u izvršenju kupoprodajnog ugovora, te budući da se radi o brodu, to prema čl.455 tač.2 ZPP za presudjenje ove stvari bio bi nadležan ovaj sud.

Viši privredni sud rješavajući po žalbi tužioca našao je da je Prvostepeni sud pravilno ustanovio apsolutnu nenadležnost sudova kao i da je tužilac svoj zahtjev iz tužbe trebao postaviti kod nadležne Uprave pomorske oblasti u Kotoru, a to na osnovu propisa citiranih u rješenju Prvostepenog suda. Prema tome Viši privredni sud u potpunosti je usvojio razloge ožalbenog rješenja. Osim toga je Viši privredni sud, ne upuštajući se u ocjenu ožalbenih navoda da li se u konkretnom slučaju radi o sporu o stvarnim pravima na brodu ili ne, ograničio se na to da zauzme stanovište da ni tada ne bi bili nadležni privredni sudovi za rješavanje ovog spora, jer za rješavanje tih sporova bili bi isključivo nadležni redovni sudovi na čijem se području vodi registar u kome je plovni objekt upisan, a to prema čl.51 ZPP.

K.Z.

Bilješka.- Shvaćanje Okružnog privrednog suda u Titogradu i Višeg privrednog suda NR Crne Gore ne može se prihvatiti ni u pogledu nadležnosti pomorskouprednih organa za donošenje rješenja o upisu knjižnog prijenosa stvarnih prava, ni u pogledu nadležnosti sudova u pogledu sporova o stvarnim pravima na brodu.

Što se tiče prvog pitanja treba ukazati na to da je u čl.26 Pravilnika za izvršenje uredbe o upisu pomorskih brodova i čamaca FNRJ određeno da rješenje o upisu u Opisnom listu uložka

glavne knjige upisnika donosi nadležni pomorsko-upravni organ koji vodi odnosni upisnik, a rješenje o upisu u vlasnički i teretni list organ nadležan po važećim propisima. Propisi na koje Pravilnik upućuje glede upisa u vlasnički i teretni list jesu pravna pravila Uredbe o upisima stvarnih prava na brodu i o odnosnom postupku od 21.III 1940. god. i to par.46 i 50., prema kojima mjesno nadležan sreski sud mjesta gdje se vodi upisnik brodova u koji se ima upis izvršiti DOZVOLJAVA upise, odnosno promjene u knjižnom stanju u pogledu uknjižbe, predbilježbe i zabilježbe. Prema tome, rješenju pomorsko-upravnog organa treba da prethodi sudska odluka. Istina je da se isprave podobne za izvršenje uknjižbe, predbilježbe i zabilježbe predaju pomorsko-upravnom organu koji ih dostavlja se svojim lustrumom na rješenje nadležnom sudu, ali to vrijedi, ističemo, samo za slučaj kad isprava ispunjava nužan preduslov za provedenje upisa, tj. da ima klauzulu intabulandi u smislu par.14 spomenute Uredbe iz 1940.god., i ukoliko je udovoljeno formalnim potrebštinama iz čl.12 i 13 iste Uredbe. Uostalom, dodajem, ako bi i bio takav zahtjev upućen sudu, onda ne bi bilo mjesta odbacivanju tužbe, nego samo upućivanje nadležnom pomorsko-upravnom organu koji bi morao postupiti po navedenim propisima, tj. staviti svoj lustrum i dostaviti nadležnom sreskom sudu za donošenje meritornog rješenja o upisu, i tek nakon toga pomorsko-upravni organ dužan je izvršiti odnosni upis u vlasničkom ili teretnom listu. Međutim, ako odnosna isprava ne odgovara zahtjevima gore citiranih propisa - pravnih pravila spomenute Uredbe iz 1940.god., neće stranci preostati drugo za ostvarivanje njenog prava nego parnični put pred sudom, jer pomorsko-upravni organ nije nadležan za rješavanje imovinsko pravnih zahtjeva.

Prema čl.51 stav 1 ZPP za sudjenje u sporovima u stvarnim pravima na pomorskim ili riječnim plovnim objektima isključivo je nadležan sud na čijem se području vodi registar /recte upisnik/ u kome je plovni objekt upisan. Međutim čl.455, tačka 2 ZPP određuje da su privredni sudovi nadležni da sude u svim sporovima koji se tiču brodova i plovidbe na moru i u sporovima na koje se primjenjuje pomorsko prevo, osim sporova o prijevozu putnika. Van dvojbe sporovi o stvarnim pravima na brodu u našem pravu /kao i u svim stranim pravima/ spadaju u sporove na koje se primjenjuje pomorsko prevo /sadržano kod nas u pravnim pravilima Uredbe sa zakonskom snagom o stvarnim pravima na brodu i o pomorskim privilegijama od 1939.god. i koneksne Uredbe od 1940.god./, a na koje upućuje i Uredba o upisu pomorskih brodova i čamaca FNRJ od 1951.god. i Pravilnik za njeno izvršenje od iste godine. Odredba čl.51 ZPP određuje samo mjesnu nadležnost suda na čijem se području vodi upisnik, a to upravo upućuje primjenom čl.455, tačka 2 ZPP /eventualno čl.469 ZPP/ na onaj privredni sud na čijem se području vodi upisnik brodova.

U konkretnom sporu nije se međutim radilo o sporu o stvarnim pravima na brodu, već o zahtjevu jedne stranke prema drugoj da izvrši knjižni prijenos prava vlasništva, odnosno prava

korišćenja, ili podredno da se omogući izvršenje te preuknjižbe prava bez sudjelovanja druge stranke na osnovu presude, što znači da ispuni ugovornu obavezu, odnosno da ostvari svoje pravo iz ugovora, a koje se odnosilo na knjižni prijenos broda s jednog brodarskog preduzeća na drugo preduzeće, a samim tim i na prijenos osnovnog sredstva s jedne privredne organizacije na drugu. Već sama ta činjenica da se radi o ostvarivanju ugovorne obaveze o prijenosu osnovnog sredstva između dvije privredne organizacije daje ovom sporu karakter privrednog spora za čije rješavanje su isključivo nadležni privredni sudovi. Stoga u svakom slučaju ovaj spor spada u isključivu nadležnost privrednog suda bilo da se on tretira kao pomorski bilo kao privredni spor. Po našem pak mišljenju ovo je izrazito pomorski spor.

Na temelju takvog stanja stvari ne može se prihvatiti kao pravilno stajalište koje su zauzeli Okružni privredni sud u Titogradu i Viši privredni sud NRCG u spomenutim rješenjima.

Napominjemo da je u materiji upisa Zakonom o službi bezbjednosti plovidbe NR Crne Gore od 26.XII 1962.god. /Službeni list NRCG br.33/1962./ čl.5 stava 1o stavljeno u nadležnost lučkih kapetanija pored ostalog i donošenje rješenja o upisu. Ova odredba ne bi trebala da dovede u zabludu, jer se ta odredba mora tumačiti "de lege lata" u vezi s propisima Uredbe o upisu pomorskih brodova i čamaca FNRJ iz 1951.god. kao i Pravilnika za njeno izvršenje iz iste godine, tj. tako da određene lučke kapetanije mogu donositi samo rješenja o upisu u opisni list uloška upisnika, a da rješenje o upisu u vlasnički i teretni list donose i dalje nadležni sreski sudovi, i to sve do donošenja zakona o stvarnim pravima na brodu i odnosnih proceduralnih odredaba. Drugo je pak pitanje kako bi to trebalo da bude "de lege ferenda", a po našem mišljenju trebalo bi, kao što je to rečeno u tezama Jugoslavenskog udruženja za pomorsko pravo o stvarnim pravima na brodu, da se i donošenje rješenja o upisu broda izuzme iz nadležnosti sreskih sudova i stavi u isključivu nadležnost privrednih sudova, čemu s naše strane dodajemo još i to da bi rješenje o upisima u opisnom, vlasničkom i teretnom listu trebalo da bude jedinstveno rješenje - "tratione materiae".

K.Z.